

Аннотация

Кельман М. С. Методологии правоведения: осмысление разнообразия правовой проблематики. — Статья.

Проанализировано понимание методологии в современном правоведении. Основной особенностью ее является переход от монистической методологии к философско-методологическому плюрализму.

Ключевые слова: право, методология, правоведение, правовая наука, философия, государственность.

Summary

Kelman M. S. The Methodologies of Jurisprudence: Comprehending Pluralism of Legal Problematic. — Article.

The article deals with the methodological situation in modern jurisprudence. It is stressed that its main feature is the conversion from the monistic totality of the researching methods of the philosophical-methodological pluralism.

Keywords: law, methodology, science of law, philosophy, jurisprudence.

УДК 34.01:114

О. С. Мельничук

МІСЬКИЙ ПРАВОВИЙ ПРОСТІР: ВІД МЕТАФОРИ ДО ПОНЯТТЯ

Просторово-часовий вимір права як одна з основних проблем загальнотеоретичної юриспруденції пов'язаний не тільки з темпоральними та територіальними аспектами дії правових нормативів. Просторовий вимір властивий мисленню людини і, відповідно, невіддільний від його використання в різноманітних ситуаціях. Тому яскравим полем оперування категорією простору постають правові відносини і правові ситуації, які створюють подієвий фон права.

У цьому контексті в сучасній теорії права все частіше приділяється увага поняттю правового простору. Основні питання, які розглядаються в цьому зв'язку — яким чином організований правовий простір, які його основні форми та способи конкретизації. У той же час спостерігається ситуація, коли поняття правового простору виявляється відірваним від реальних просторів, які локалізуються за допомогою правових зв'язків і конкретизуються в його особливих типах: міському, державному, інтегративному, транснаціональному і т. д. Відповідно дослідження міського правового простору є актуальним не тільки з точки зору розвитку уявлень про просторовий вимір права, але й з теоретико-методологічних позицій формування його категоріального статусу.

Методологічними підставами для виділення міського правового простору є дослідження, які можна збудувати у напрямку від розуміння правового простору як метафори до категорії. Особливу роль тут відіграють дисертаційні та монографічні дослідження І. В. Волк, М. М. Гнатовського, Ю. М. Оборотова, Н. М. Оніщенко, В. В. Суханова, Т. Л. Южакової. Також значущими виступа-

ють роботи фахівців з юридичної соціології та історії міста: Я. І. Артеменка, Ю. Ю. Ветютнева, Є. М. Крупені, В. Семківа.

Мета статті полягає у тому, щоб, використовуючи вже існуючі в юридичній науці обґрунтування правового простору, вивести його особливий тип — міський правовий простір, рухаючись від загального до особливого, при цьому співвідносячи юридичні напрацювання з відомими уявленнями про простір у філософії та соціології міста.

Відповідно до філософії Арістотеля, який вирішив апорію Зенона «парадокс місця», категорія місця не збігається з категорією предмета, оскільки місце — це те, що обіймає предмет. «Предмет не тотожний своєму місцю, тому що місце — це не межа предмета, а межа тіла, що обіймає цей предмет» [1, 318]. Думається, що розуміння місця у філософській системі Арістотеля може бути співвіднесене з розумінням території і простору. Місце, яке займає досліджуваний предмет, збігається з територією, яку він займає, а те, що обіймає предмет, — це його просторовий вимір.

У філософському знанні існують різні концепції простору. Субстанціональна концепція (Демокрит, І. Ньютон) передбачає уявлення про простір як про порожнечу, вмістилище для матерії, яка могла б існувати і без неї. Порожнеча при цьому безперервна, нерухома і безмежна. Реляційна концепція (Арістотель, Г. Лейбніц, А. Ейнштейн) стверджує, що хоча простір і матерія не одне і те ж, але вони не могли б існувати окремо один від одного. Представники суб'єктивістської концепції (Дж. Берклі, Д. Юм, І. Кант) стверджують, що простір і час — людські уявлення, зумовлені мінливим чуттєвим досвідом, а у фізичному світі необов'язково має існувати їх відповідність. Простір і час — це апріорні форми людського розуму, властивості світу, які приписує цьому світу сама людина [2, 157-159].

Звертаючись до правових категорій, слід виділити ідею сучасних дослідників про просторове буття держави, де державний простір визначається як явище, зумовлене не тільки державною територією, а й всією сукупністю державних подій [3, 6], які можуть відбуватися і за межами її території.

Очевидно, що державні події, пов'язані з міждержавними відносинами, відносинами між державами і транснаціональними корпораціями, міжнародними та регіоналістськими організаціями, а також з іншими суб'єктами, можуть вибудовуватися на підставі права та вирішення за його допомогою конкретних правових ситуацій. Однак першорядне значення тут мають політичні норми.

Поняття «державний простір» і «правовий простір» мають різні історичні шляхи свого формування, пов'язані зі змістовним, функціональним і структурним їх наповненням. Державний простір розглядається як поле політичних подій, а правовий простір — як субстрат дії правової системи. Поняття державного простору, таким чином, набуває теоретико-правової обґрунтованості, спочатку сформувавшись в політології, а поняття правового простору може бути продуктивно визначено в юриспруденції.

У вітчизняній юридичній науці вживання терміна «правовий простір» носить метафоричний характер, оскільки його визначення знаходиться на почат-

ковій стадії когнітивного процесу. Спираючись на ідею про те, що метафора як процес формується за допомогою трьох етапів (рівнів) [4, 21], можна стверджувати, що поняття правового простору, в своєму русі від звичайної мови до метафоричної і назад, сформувалося. Про це свідчить застосування даного терміна для розуміння і визнання того, що в змістовному плані не тільки норми, створені європейськими регіональними організаціями, а й механізм зближення на їх основі національних правових систем держав Європи утворюють європейський правовий простір [5, 66].

Другий рівень формування метафори — це семантичний і синтаксичний процес, тобто її пояснення в лінгвістичних термінах. Тут метафора набуває статусу поняття, виражається у мовній формі. Стосовно категорії правового простору цей етап в більшій мірі пройдений.

У дослідженні І. В. Волк «Право, час та простір: теоретичний аспект» було поставлено завдання обґрунтувати поняття правового простору і виділення його основних ознак. У результаті правовий простір визначається як організація владного впливу держави за допомогою норм права на суспільні відносини, що обмежена територіальними межами держави і існує в конкретний історичний час. У той же час державна територія, на думку автора, — це простір, на який поширюються правові встановлення даної держави, в якому державна влада має право на законний примус щодо дотримання і виконання правових норм [6, 13-14].

Помітно, що ці визначення містять в собі логічну помилку «визначення за колом». Правовий простір визначається через наявність норм права у зв'язку з їх дією в межах території держави, тоді як державна територія — це простір, пов'язаний із дією правових норм цієї держави. Таким чином, простір — це територія і навпаки. Крім того, виходячи з визначення правового простору, всі його основні ознаки обмежуються приналежністю до державної території та існуванням правових норм, що призводить до виключно етатистського розуміння досліджуваних правових категорій.

Ознаки, виділені для характеристики правового простору, І. В. Волк вважає як критерії, що регулюють особливості самого простору і правовідносин, що складаються в ньому. Наводиться класифікація ознак правового простору, серед яких: суверенітет, безперервність, однорідність, цілісність, територіальна обмеженість, системно-структурний характер, системність, внутрішня єдність, зовнішня єдність, наступність [6, 14-16].

Суверенітет в загальнотеоретичній юриспруденції визначається як верховенство і незалежність державної влади всередині країни та в зовнішньополітичній сфері і найчастіше розглядається як властивість держави, нації або народу, а не права. Правовий же простір не може бути обмежений у своєму розумінні виключно приналежністю до держави та її території. Що стосується безперервності, однорідності та цілісності правового простору, то ці характеристики також не можуть бути безапеляційно визнані. Враховуючи можливість існування різних рівнів правового простору (індивідуальний, регіональний, державний, європейський), він може перериватися, бути неоднорідним і роз'єд-

ним, наприклад, при одночасній дії національного права і права Європейського Союзу.

Слід зазначити, що в дисертаційному дослідженні І. В. Волк багато ознак, серед яких внутрішня єдність (політична, економічна, ідеологічна) і зовнішня єдність (єдність в міжнародно-правових відносинах) описуються з точки зору належного. Стверджується, що в єдиному правовому просторі повинні діяти норми права, нормативні правові акти, сумісні за характером і цілями правового регулювання, єдині правові принципи, єдина правова політика [7, 106]. Однак ця теза спростовується самим дослідником, коли в тексті дисертації зустрічається визнання автора досить спірного моменту, пов'язаного зі сумнівами щодо існування ідеологічної єдності в рамках правового простору [7, 109].

Територіальна обмеженість, структурність, системність, наступність правового простору — ті його характеристики, з якими можна погодитися. Однак вони є різнопорядковими. Структурність і системність — це властивості будь-якої речі, а відповідно і правового простору. Наступність — це те, що пов'язує існування правового простору з часовими критеріями. Коли відбувається зміна державно-правового режиму, це не завжди веде до переривання правового розвитку, також як розпад правового простору не обов'язково веде до його повного знищення. Держава-наступник вже в зменшених просторових межах може користуватися тим же законодавством, що і держава-попередник (СРСР і Україна) [7, 113, 116]. А територіальна обмеженість — це основна, але мінімальна характеристика, що не охоплює повністю поняття правового простору.

Крім того, проаналізовані ознаки повинні найбільш чітко відповідати специфіці такого явища, як правовий простір, і доповнювати властивості родового по відношенню до нього поняття — простору взагалі. Тому безперервність, однорідність, цілісність, територіальна обмеженість можуть бути властивостями простору взагалі в традиційному його розумінні. Серед розглянутих вище ознак до ознак правового простору можна віднести наступність і особливу територіальну обмеженість поряд з його просторовою формою. У свою чергу ознаки правового простору мають бути родовими для конкретизації на конкретних рівнях його існування: міжнародного, регіонального, європейського, державного, регіонального, міського правового простору.

В. В. Суханов, розуміючи простір як порядок взаємного розташування безлічі індивідуальних елементів, що існують один поза іншим і пов'язаних один з одним за законами цього простору, а не як пусте, однакове в усіх напрямках, однорідне, абсолютно нерухоме, використовує лейбніцевську концепцію розуміння фізичного простору, а не ньютонівську. І тут варто погодитися з тим, що локалізація юридичної ситуації як мінімальної величини правового простору можлива в категоріях місця або місцерозвитку, як об'єктах, що існують в просторових формах. «Локалізація в просторі мимовільних або створених юридичних ситуацій істотно впливає на юридичне життя. Простір виявляється для них деякою вихідною умовою, підставою». Простір в його «лейбніцевсько-ейнштейнівському» розумінні характеризується нерівномірністю концентрації

матерії і наявності сітки силових ліній, унаслідок чого в кожній окремій точці простору його властивості мають індивідуальний характер [8, 24, 30].

Дійсно, виходячи з такого розуміння простору, він не може бути безперервним, однорідним і цілісним, він може до цього прагнути в рамках, наприклад, певної правової системи. Швидше за все, можна стверджувати перервність, неоднорідність і диференційованість правового простору, слідуючи за описом реально існуючого правового простору, який постає лише формально гомогенним, оскільки складається з певної кількості відносно самостійних територіальних одиниць, і в ньому мають велике значення місце розташування суб'єкта, правові відносини і правова ситуація [8, 25].

Наприклад, становлення європейського правового простору було пов'язано з ситуацією запобігання післявоєнному мілітаризму Німеччини шляхом укладення Договору вугілля і сталі та створення однойменного Співтовариства — попередника Європейського економічного співтовариства і згодом Європейського Союзу. Таким чином, розвиток правової ситуації за рахунок входження до неї різних учасників розширює її простір і приводить до становлення правового простору вже не пов'язаного з первинною правовою ситуацією. Правовий простір, що виник, продовжує своє зростання вже на підставі інших правових відносин і може приводити до становлення правової системи (правова система Європейського Союзу). Таким чином, правова система може вирости зі специфіки правового простору і діяти в його межах.

Право національних правових систем (американське, англійське, українське), як і право міжнаціональних правових сімей (романо-германське, англо-американське, релігійне), може розглядатися як право, що діє в рамках певного простору. Обмеженість права в просторі, тобто «територія права» [9, 6], є його істотною рисою і основним фактором, який зумовлює варіативність правових систем.

Таким чином, правовий простір може розглядатися як основа виділення правової системи. Визнання на рівні дисертаційних досліджень регіонального правового простору [10], а також локалізованої форми правового простору [8], дозволяє говорити про правовий простір особливого типу — міський правовий простір як субстрат дії міської правової системи. Тим більше що виділення В. В. Сухановим форм правового простору (суспільного, локалізованого та індивідуального) може бути уточнено за допомогою рівневого підходу, тобто слід говорити про індивідуальний, локалізований, міський та суспільний рівні правового простору, де на кожному рівні можлива їх конкретизація.

Іще одним варіантом формування правового простору і початком наступного ствердження правової системи можуть слугувати думки відомого дослідника соціології простору Г. Зіммеля. На його думку, коли між людьми немає взаємодії, то простір між ними перетворюється на ніщо. Такого висновку мислитель доходить, досліджуючи саме таке явище, як місто. Саме в місті спочатку існували різні спільноти, і саме їх просторове співіснування привело до виникнення загального мирного простору міста, в якому вони могли розраховувати на правовий захист [11, 426].

Місто, при вивченні його характеристик, у більшості випадків визначається як специфічний соціальний простір, забезпечений різними характерними для нього компонентами: міською територією, обмеженою умовними міськими стінами [12, 20-21], законами і традиціями «самодостатнього світу полісної комунікації» [13, 51], громадянами міста, що складають його соціальну основу, базовану на «міцному фундаменті пануючих в груповій свідомості цінностей» [14, 125]. Соціальний же простір включає як постійні, так і випадкові форми та зв'язки, зумовлені мінливістю своїх кордонів. Такими формами можуть бути: державний простір, економічний простір, морально-етичний простір, вітальний простір, правовий простір тощо. Різні зв'язки можна розуміти як один із видів відносин, серед яких окреме місце займають правові відносини.

Міський простір виступає як соціально-територіальне явище. Поняття міського простору, враховуючи його соціальну природу, може, разом зі встановленими територіальними кордонами і врегульованими відносинами між людьми, включати різноманітні форми суб'єкт-об'єктних зв'язків. Якщо орієнтуватися на теоретичні розробки локальності відомого соціолога Е. Гідденса, то місто як деяка локальність в її просторовому вимірі - це не тільки місце, в якому розгортається та чи інша взаємодія, але і оточуюче його середовище [15, 21]. Тобто на рівні міського простору можуть застосовуватися теоретико-правові характеристики категорії правового простору та його рівнів.

Спроба отримання нового знання і використання в цьому напрямку поняття правового простору, тобто третій етап когнітивного процесу, простежується при виведенні категорії регіонального правового простору в дослідженні Т. Л. Южакової. Визнаючи усталеною категорію правового простору, автор використовує це поняття для виведення регіонального правового простору. Регіональний правовий простір визначається як компонент (елемент) правового простору держави або глобального правового простору, який посідає ієрархічно визначене місце у правовій організації світу і являє собою складну систему, що є самоорганізованою та виражається в різноманітних зв'язках складових її елементів, їх динаміці в результаті взаємодії з середовищем права і характеризує соціальне та територіальне різноманіття та особливості правового життя [10, 50].

Цікавими видаються твердження про те, що правова система є базовим чинником регіонального правового простору, а також про те, що в структуру регіонального правового простору в якості окремих рівнів слід включити загальновизнані принципи та норми міжнародного права, а також муніципальні правові акти [10, 54-55]. Якщо з другим положенням можна погодитися, додавши до рівневої структури регіонального правового простору норми національного права, то перше твердження видається спірним. Швидше правовий простір, у тому числі регіональний, формує правову систему.

На особливу увагу заслуговує компонентна структура регіонального правового простору, яка представлена з точки зору його суб'єктного складу, де в якості суб'єктів виділені держави, регіони, що входять до складу держав, та муніципальні утворення [10, 65]. Усвідомлюючи зв'язок регіонального право-

вого простору і правової системи, слід розглянути питання про місце в цьому ряду національної правової системи. Якщо стояти на позиції відповідності національної держави в її просторовому вимірі національній правовій системі, то запропонована Т. Л. Южаковою компонентна структура регіонального правового простору не відповідає елементній характеристиці правового простору держави та виходить за її межі. Тому структурними елементами регіонального (локального) правового простору представляються учасники правовідносин в особі будь-яких структурних елементів держави (регіони, федеральні округи, суб'єкти федерації, штати, області, кантони і т. д.). Продовження ряду існуючих національних правових систем нашоухе на логіку затвердження іншого рівня правових систем, а саме існування регіональних правових систем.

У той же час обмеженість досліджень категорії правового простору її структурними характеристиками повинна бути подолана в динаміці цього явища. І якщо сприйняття державного, європейського, регіонального правових просторів пов'язане зі стабільністю, то на рівні міста відособленість безлічі юридичних ситуацій як динамічної складової правової реальності визначає специфіку міського правового простору як основи виділення міської правової системи.

Класичним прикладом правової системи зі своїми нормативними підсистемами, інститутами функціонування правотворчих та правозастосовних органів, системами суб'єктів права, правових зв'язків і правових відносин, ідеологічною складовою постають античні міста-держави. Тут ми можемо говорити про тісне переплетення просторового виміру держави і правової системи міста. За твердженням одного з дослідників міста та міського права в середньовічній Європі В. Семківа «історія міста та історія міського права невіддільні один від одного», і пов'язано це з закономірностями формування європейського міста [16, 66].

Магдебурзьке право та інші системи міського права являють собою ціннісно-нормативне підґрунтя особливого типу простору — міського простору, чий кордон були окреслені міськими стінами і де закінчувалася монополія держави на створення поля державних подій. Зароджуючись, магдебурзьке право діяло в рамках правового простору конкретного міста, але згодом, поширюючи свої ідеї на міста, що знаходились в інших національних правових системах і державах, воно перестало бути породженням одного міста і сформувало особливий міський правовий простір, що міститься на стику державного правового простору та національної правової системи.

Дослідження міського правового простору можна яскравіше окреслити в його співвідношенні з правовим простором міста, де правовий простір міста можна представити як обмежений «міськими стінами», коли як міський правовий простір може виходити за рамки означеної міської території і характеризуватися міжміським правовими відносинами, взаємодією міста як центру та міської периферії.

Отже, перші кроки, зроблені у напрямку визначення правового простору міста, тобто затвердження міської правосвідомості, міської правової соціалі-

зації [11], міської правової ментальності, міської правової культури [17], можуть бути доповнені просуванням вперед за допомогою інших компонентних характеристик.

Висновки. Можна стверджувати, що компонентами міського правового простору є територія міста, межі міста, наповнення (зміст), яке може виходити за межі території і кордонів: правові ситуації та події (правовідносини, суб'єкти, ціннісно-нормативна визначеність, міська правосвідомість та правовий образ міста). Міський правовий простір виступає як структуроване навколо правового образу міста та на основі міської правосвідомості явище, пов'язане зі специфічними правовими ситуаціями і подіями, що визначають ціннісно-нормативну наповненість центр-периферійних відносин у межах території міського впливу.

Все це веде до визнання того, що міський правовий простір прагне до уособлення і може бути визнаний основою такої правової системи, як внутрішньо узгодженої, взаємопов'язаної сукупності міських правових цінностей, норм, зв'язків, відносин, статусів і т. д., яка, в свою чергу, має багатосаровий характер і включає різні сфери та галузі. Міська правова система постає як спосіб організації міського правового простору, розгортання та функціонування в ньому механізму дії міського права.

Література

1. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней философии : учеб. пособие для филос. фак. и отд.-ний ун-тов / А. Н. Чанышев. — М. : Высш. шк., 1981. — 374 с.
2. Цофнас А. Ю. Философия. Ч. 1. Предмет философии. Онтология : учеб.-справ. пособие / А. Ю. Цофнас. — О. : Наука и техника, 2009. — 196 с.
3. Долматов І. В. Просторове буття сучасної держави : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / І. В. Долматов. — О., 2008. — 205 с.
4. Оборотов Ю. Н. Традиции и новации в правовом развитии : монография / Ю. Н. Оборотов. — О. : Юрид. л-ра, 2001. — 160 с.
5. Гнатовський М. М. Європейський правовий простір. Концепція та сучасні проблеми / Микола Гнатовський ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. — К. : Проміні, 2005. — 224 с. — («Бібліотека кафедри міжнародного права»).
6. Волк І. В. Право, время и пространство: теоретический аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / И. В. Волк. — М., 2004. — 20 с.
7. Волк І. В. Право, время и пространство: теоретический аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / И. В. Волк. — М., 2004. — 198 с.
8. Суханов В. В. Правовое пространство и его формы : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / В. В. Суханов. — М., 2005. — 176 с.
9. Дія права: інтегративний аспект : монографія / відп. ред. Н. М. Оніщенко. — К. : Юрид. думка, 2010. — 360 с.
10. Южакова Т. Л. Региональное правовое пространство: теоретико-правовой аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Т. Л. Южакова. — Краснодар, 2007. — 200 с.
11. Мельничук О. С. Просторова основа міської правосвідомості // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». — О. : Юрид. л-ра, 2011. — Т. X. — С. 424-436.
12. Ветютнев Ю. Ю. Городские стены и правовая форма // Город как явление социокультурной и экономико-правовой реальности : Междунар. науч.-практ. конф., 28-29 нояб. 2008 г. — СПб. : Изд-во СПбГУП, 2008. — С. 19-22.
13. Артеменко Я. И. Мульти-/поликультурализм: коммуникативные стратегии восточноевропейского мегаполиса / Я. И. Артеменко, Н. В. Попова // Город как явление социокультурной и экономико-правовой реальности : Междунар. науч.-практ. конф., 28-29 нояб. 2008 г. — СПб. : Изд-во СПбГУП, 2008. — С. 50-53.

14. Крупеня Е. М. Город и политико-правовая активность личности: теоретические аспекты // Город как явление социокультурной и экономико-правовой реальности : Междунар. науч.-практ. конф., 28-29 нояб. 2008 г. — СПб. : Изд-во СПбГУП, 2008. — С. 124-127.
15. Гидденс Э. Устроение общества: Очерк теории структуризации / Энтони Гидденс. — 2-е изд. — М. : Академический Проект, 2005. — 528 с. — («Концепции»).
16. Семків В. Місто і міське право у Середньовічній Європі // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XI регіон. наук.-практ. конф. (3-4 лют. 2005 р.). — Л. : Юрид. ф-т Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2005. — С. 65-67.
17. Мельничук О. С. Компоненти правового простору міста // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квіт. 2012 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін. — О. : Фенікс, 2012. — Т. 1. — С. 84-85.

Анотація

Мельничук О. С. Методологічні основи виділення міського правового простору. — Стаття.

У статті аналізуються методологічні засади формування концепції правового простору у сучасній загальнотеоретичній юриспруденції. Доводиться необхідність виокремлення поряд з державним, регіональним, локальним та індивідуальним правовим простором міського правового простору, що має власну структуру, особливості формування та специфіку взаємодії з міською територією. Міський правовий простір розглядається як структуроване навколо правового образу міста та на основі міської правосвідомості явище, пов'язане зі специфічними правовими ситуаціями та подіями, що визначають ціннісно-нормативну наповненість центр-периферійних відносин в межах території міського впливу.

Ключові слова: правовий простір, типи правового простору, міський правовий простір, компоненти міського правового простору, міська правова система.

Аннотация

Мельничук О. С. Методологические основания выделения городского правового пространства. — Статья.

В статье анализируются методологические основы формирования концепции правового пространства в современной общетеоретической юриспруденции. Продемонстрирована необходимость выделения наряду с государственным, региональным, локальным и индивидуальным правовым пространством городского правового пространства, обладающего собственной структурой, особенностями формирования и спецификой взаимодействия с городской территорией. Городское правовое пространство рассматривается как структурированное вокруг правового образа города и на основе городского правосознания явление, связанное со специфическими правовыми ситуациями и событиями, определяющими ценностно-нормативную наполненность центр-периферийных отношений в пределах территории городского влияния, городская правовая система.

Ключевые слова: правовое пространство, типы правового пространства, городское правовое пространство, компоненты городского правового пространства.

Summary

Melnychuk O. S. Methodological Grounds of City Legal Space Emphasizing. — Article.

The article deals with the analysis methodological grounds of the legal space concept formation in the modern legal philosophy. The necessity of distinguishing city legal space among such phenomenon as the state, regional, local and individual legal space is demonstrated. The city legal space has its own structure, specifics of development and correlation within the city's territory. City legal space is structured on the ground of the city's legal image and is based on the city legal consciousness phenomenon which is connected with specific legal situations and events defining value-normative content of center-periphery relations in the limits of the city influence territory.

Keywords: legal space, types of legal space, city legal space, components of city legal space, city legal system.